

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje u odlučivanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Za zaključak

“Ako se netko uzr
sam ba

aposti, neće biti ni
mom.”

Miroslav Krleža

Sudjelovanje, a ne...

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sadržaj

- Opći kontekst radnog prava (institucionalno-organizacijski aspekti): kontekst radnog prava i klasični model radnog prava
- Sudjelovanje radnika u odlučivanju pojam, vrste, utemeljenje
- Sudjelovanje radnika u odlučivanju u Republici Hrvatskoj: sastavnice i postavke uređenja

Opći kontekst radnog prava

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Kontekst radnog prava

- Radno pravo u bitnome počiva i ovisi o:
 - povijesnim;
 - kulturalnim;
 - političkim; i
 - ekonomskim obilježjima nacionalnog okruženja u kojem ono postoji
- Institucionalno-organizacijski i sadržajni aspekt radnog prava, u biti, je nacionalan
- Globalizacija, i uz suvremenu razinu i značaj, ne mijenja nacionalnu odrednicu radnog prava
- Radno pravo uređuje odnos rada i moći (kapitala)

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

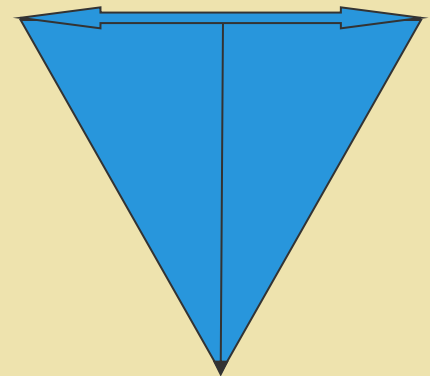
Klasični model radnog prava

- Radni odnosi na:
 - individualnoj razini; i
 - kolektivnoj razini
- Individualna razina:
 - odnos individualnog poslodavca i individualnog radnika
 - ugovor o radu
- Kolektivna razina:
 - odnos poslodavca (individualnog ili organiziranog u interesnu udruhu) s kolektivitetom radnika (organizirani u interesnu udruhu)
 - kolektivno pregovaranje \Rightarrow kolektivni ugovor

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Klasični model radnog prava

- Hijerarhija izvora radnog prava:
 - zakon: najniže razine prava
niske razine prava \Leftrightarrow visoka razina obuhvata
 - kolektivna konkretizacija
viša razina prava \Leftrightarrow niža razina obuhvata
 - individualna konkretizacija
visoka razina prava \Leftrightarrow niska razina obuhvata

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Pojam

- Sudjelovanje radnika pripada kolektivnoj razini, ali proizvodi konkretne pravne posljedice za poslodavca

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Pojam

- Sudjelovanje radnika u odlučivanju (engl. *workers' participation, workers' participation in decision-making, workers control, employee involvement*; njem. *Teilnahme der Arbeitnehmer am Entscheidungsprozess, Mitbestimmung*; franc. *participation à la gestion*), u pravnom smislu, jest pojam koji opisuje sudjelovanje radnika u upravljanju poduzećima odnosno donošenju poslovnih odluka povezanih s upravljanjem trgovačkim društvom (ili drugim pravnim oblikom poslodavca) te tijela i mehanizme toga sudjelovanja

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Vrste

- Sudjelovanje radnika u odlučivanju:
 - opće i “specijalizirano”;
 - izravno i neizravno;
 - formalno i neformalno;
 - obvezno i dobrovoljno; i
 - materijalno i nematerijalno

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Utemeljenje

- Teorije organizacije:
 - klasične (komunikacija radi vođenja ponašanja i obavljanja zadataka);
 - humanističke (teorije humanizacije odnosa, naglasak na radniku)
- Upravljanje ljudskim potencijalima: podizanje učina
- Industrijska demokracija (radna demokracija) + socijalni dijalog
- Povijesna dimenzija i razvitak radnog prava:
 - humanizacija rada (teorija ljudskih prava);
 - promjena obilježja rada i radnog odnosa; i
 - nadomještanje aktera i interakcija između aktera radnog prava

Sudjelovanje radnika u odlučivanju
(u školama: tko odlučuje, tko
sudjeluje i kada odluka nije
zakonita bez radnika)

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Opće uređenje radnih odnosa

- Ustav Republike Hrvatske
- Međunarodni ugovori sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i objavljeni (60-ak konvencija Međunarodne organizacije rada)
- Zakon o radu
- Posebni zakoni (40-ak s radno-pravnim implikacijama)
- Drugi propisi (20-ak podzakonskih akata samo uz Zakon o radu)
- Kolektivni ugovori i pravilnici o radu
- Sporazum radničkog vijeća s poslodavcem
- Sudske odluke i ustavnosudske odluke

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Gdje je to?

- Glava III. “Sudjelovanje radnika u odlučivanju”
 - Radničko vijeće
 - Skupovi radnika
 - Predstavnik radnika u organu poslodavca
- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (?)
- Kolektivni ugovori (?)

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Opće uređenje

- Zakon o radu:
 - radničko vijeće;
 - skup radnika;
 - predstavnika radnika u organu poslodavca (školski odbor)

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Opće uređenje

- Članak 140. Zakona o radu: „Radnici zaposleni kod poslodavca koji zapošljava najmanje dvadeset radnika, osim radnika zaposlenih u tijelima državne uprave, imaju pravo sudjelovati u odlučivanju o pitanjima u vezi s njihovim gospodarskim i socijalnim pravima i interesima na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.”
- Ima za službenike i namještenike u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Radničko vijeće

- Modelirano slijedom paradigme germanskog sustava radnih odnosa
- Pružaju mogućnost:
 - obavješćivanja \Rightarrow (financijsko) stanje;
 - savjetovanja \Rightarrow promjene - pravilnik, organizacija. otkaz; i
 - suodlučivanja \Rightarrow neki otkazio bitnim pitanjima te tako sudjelovanja u odlučivanju
- Prava radničkih vijeća ne obuhvaćaju nadzor i veto
- (U praksi škole često nemaju radničko vijeće – zato su važni alternativni modeli)

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Radničko vijeće

Kako?

- Pravo na sudjelovanje u odlučivanju (gospodarstvo da, državna uprava ne!) ⇒ pravo na izbor radničkog vijeća:
 - radničko vijeće (jedinstveno ili u organizacijskoj jedinici);
 - radnička vijeća (organizacijske jedinice);
 - radnička vijeća ⇒ glavno radničko vijeće
- Razmjernost broja članova radničkog vijeća
- *D'Hondtov* izborni sustav razmjernog predstavljanja
- Pravilničko uređenje izbora radničkog vijeća
- Temeljna ovlaštenja radničkog vijeća ⇒ obveze poslodavca

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Radničko vijeće

Obavješćivanje

- Poslodavac je dužan najmanje svaka tri mjeseca obavijestiti radničko vijeće o važnim pitanjima
- Obavijest se mora dati u vrijeme, u sadržaju i na način koji omogućuju članovima radničkog vijeća da izvrše procjenu mogućeg utjecaja te da se pripreme za savjetovanje s poslodavcem

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Radničko vijeće

Savjetovanje

- Prije odluke važne za položaj radnika, poslodavac se mora savjetovati s radničkim vijećem o namjeravanoj odluci te mora dostaviti podatke važne za donošenje odluke i sagledavanje utjecaja na položaj radnika
- Održavanje sastanka radi dodatnih odgovora i obrazloženja na njihovo izneseno mišljenje
- Rok od osam dana, u slučaju izvanrednog otkaza u roku od pet dana, ako nema očitovanja smatra se da nema primjedbi i prijedloga
- Protivljenje odluci poslodavca mora se obrazložiti

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Radničko vijeće

Suodlučivanje

- Odluke za koje je potrebna suodluka, ako poslodavac donese odluku bez prethodne suglasnosti ništetna
- Rok od osam dana, nema očitovanja smatra se da je suglasno s odlukom poslodavca
- Uskrata suglasnosti mora biti pisano obrazložena
- Poslodavac može u roku od 15 dana tražiti donošenje odluke koja će nadomjestiti suglasnost

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Radničko vijeće

Odnosi

- Odnos sa:
 - sindikatom (ako nema radničkog vijećnika sindikalni povjerenik + radnici-članovi, radnici-nečlanovi);
 - članovima radničkog vijeća;
 - prema radnicima;
 - odnos sa sudom/pravosuđem
- Rad i uvjeti za rad radničkog vijeća
- Sporazum radničkog vijeća s poslodavcem
- Poništenje izbora, raspuštanje radničkog vijeća i isključenje njegova člana

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Radničko vijeće

Pitanja

- Glavno radničko vijeće – nije delegatski sustav iz prethodnog Zakona o radu
- Prijedlog za izbore i liste za radnička vijeća predlaže 20% sindikalno neorganiziranih radnika – nastavak sustavnog “zapostavljanja” radničkih vijeća i sudjelovanja radnika u odlučivanju (vidi i “zaborav” sporazuma radničkog vijeća sa poslodavcem između izvora isl.)
- Biračko pravo – isključenje i osoba, osobno ili kao dio organa ovlaštenih zastupati poslodavca u ostvarivanju prava i obveza iz radnog odnosa ili u svezi s radnim

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Radničko vijeće

Pitanja

- Provođenje izbora više nije uređeno Zakonom o radu
- Ovlast suodlučivanja zamjenjuje se sudskom odlukom
- Više sindikata koji postignu dogovor o zamjeni radničkog vijeća sindikalnim povjerenicima – kako sindikalni povjerenici odlučuju?
- Podzakonsko uređenje mora biti “bogatije”

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Skup radnika

- Nevažan institut (nije središnji, ali često jedini forum u školama bez radničkog vijeća) – stabilno uređenje
- Povremeni, rijetki
- Obavješćivanje, savjetovanje
- Nema isključivog nadležstva:
 - koristi se za formiranje stava radnika; i
 - bitan kod izbora predstavnika
- Uloga radničkog vijeća i poslodavca u sazivanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Predstavnik radnika u organu poslodavca

- Modelirano slijedom paradigme germanskog sustava radnih odnosa
- Manjinsko predstavljanje
- Jednakost sa ostalim predstavnicima u organu (ima puni mandat člana organa)

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Predstavnik radnika u organu poslodavca

- Odnosi u organu poslodavca (školskom odboru)
- Tko predstavlja radnike?
- Kako predstavlja radnike?

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Otvorena pitanja u obrazovanju

- Najčešće greške:
 - nema sudjelovanja (jer ga “ne želimo”);
 - radničko vijeće postoji, no ne djeluje; i
 - predstavnik radnika “šuti”
- Ako se “preskoči”:
 - nezakonita odluka;
 - sudski spor; i
 - poništenje
- Uloga tajnika i računovođa:
 - kontrola zakonitosti postupka;
 - upozoravanje ravnatelja; i
 - dokumentiranje

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Otvorena pitanja u obrazovanju

- Predstavnik radnika u školskom odboru i sastav školskog odbora (1/7):
 - ravnatelj (imenovanje/razrješenje);
 - zapošljavanje (suglasnosti);
 - statut i pravilnici;
 - financijski plan; i
 - zaštita prava radnika
- Predstavnik radnika mora zastupati stajališta radnika koji su ga izabrali

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Otvorena pitanja u obrazovanju

- Obnašanje uloge radničkog vijeća, sindikalnog povjerenika koji je preuzeo prava i obveze radničkog vijeća, povjerenika radnika za zaštitu na radu (specifičan status povjerenika za dostojanstvo, prijave nepravilnosti...)

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju

Hmmmm...

“Bolje ne

ničega.”

Zahvaljujem na pozornosti!
Sve Vaše komentare i pitanja
očekujem na
vgotov@hotmail.com
viktor.gotovac@pravo.hr

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u obrazovanju